

Klimat- och näringslivsdepartementet
Regeringskansliet**Remiss av betänkandet Värden av vinden - Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)****Sammanfattande synpunkter**

Region Gotland delar utredningens slutsats att vindkraften kan skapa betydande värden för samhället och industrin och att en större del av värdet bör återföras till produktionens närområde. Region Gotland understryker vikten av att utredningens förslag snarast blir genomförda för att förtydliga vindkraftens roll och långsiktiga villkor i ett hållbart energisystem med högre andel decentraliserad förnybart producerad el och lokal nytta.

Vi är efter 40 år av vindkraft i vår region, väl medvetna om hur vindkraften sedd ur olika synvinklar kan vara både ett intrångsproblem, en resurs för ökad tillgång på fossilfri el och ge ett ekonomiskt värde för bygden. Vi ser även med tillförsikt på möjligheten att en intäktsdelning till kommun, lokalsamhälle och närboende, förutsatt förankring och samsyn, kan sänka vindkraftsprojektens risker.

Region Gotland vill påpeka att med en väl genomförd översiktlig planering och en god samsyn kring den regionala nyttan av vindkraften, behöver inte kommunalt veto bli ett problem, sagt med respekt för att många kommuner upplever att nyttan av deras naturresurser inte ger bidrag som stannar i bygden. För Region Gotland är samtidigt det kommunala vetots fortsatta existens mycket angeläget.

Särskilda synpunkter**Avsnitt 3.1.2-7**

Region Gotland ser positivt på utredningens ambition att undvika att introducera ett administrativt moment som tynger kommunen och att bland annat säkerställa att pengarna går att använda som privat medfinansiering i utvecklingsprogram och fonder från EU och staten. Men vi vill ändå instämma i yttrande från Sveriges kommuner och regioner, ifråga om förslagen i dessa avsnitt om kommunernas roll i finansieringsvillkoren. Förslagen riskerar att leda till en icke önskvärd administrativ börda för såväl kommuner som verksamhetsutövare, de blir en oklart finansierad tillkommande uppgift för kommunerna samt riskerar att ge oklarheter kring vilka

föreningar och verksamheter som ska anses som behöriga mottagare. Därför behöver de förslagen justeras.

Avsnitt 5.1

Ifråga om planering av vindkraft inom ramen för den kommunala energiplaneringen och översiktsplaneringen ställer sig Region Gotland i sak positiv. Region Gotland är bland de kommuner som anser att vindbruksplaner bör vara ett viktigt verktyg för att hantera utbyggnaden. Vi ser behovet av statligt stöd för att möjliggöra kommunernas kompetens och tidresurs för detta arbete, särskilt som en betydande del av vindkraftsutbyggnaden nationellt kan komma ske i områden där kommunerna har sviktande ekonomiska resurser. Vi påpekar att tiden för stödet behöver sträcka sig över flera år, för att alla kommuner ska kunna tillgodogöra sig stödet, särskilt om nya underlag först ska arbetas fram inom statliga myndigheter.

Region Gotland instämmer i att ett tydligare system för energiplanering behövs. Både för att minska ledtiderna och för att möjliggöra konkreta nätutvecklingsplaner behöver planeringen bli mer förutsägbar. Region Gotland påpekar att vindkraften, för att en sådan planering ska vara meningsfull, är beroende dels av att markägare inom lämpliga vindkraftsområden är positiva, dels att berörda aktörer efter samråd godtar etableringen, dels att vindkraftens ställning i förhållande till andra (riks)intressen behöver bli mer jämbördig. En praxis för samexistens mellan motstridiga intressen behöver utvecklas genom landskapsplanering. För fortsatt vindkraftsutbyggnad på land finns ju inga obrukade områden, alla områden har både ekologiska och kulturella aspekter att ta hänsyn till. Utan bättre grund för hur och var vindkraft bör få utvecklas, riskerar planeringen att göras bara till ett kommunalt ställningstagande utan genomförandekraft.

Kap 9.2.3

Region Gotland har full förståelse för förslaget att inte finansiera kommunal verksamhet. Vi vill ändå påpeka att organisationer som företräder lokalsamhället, särskilt i områden med svag skattekraft, kan komma att se resurser till vissa kommunala ansvar som det mest angelägna för bygden.

Regionstyrelsen

Meit Fohlin
Ordförande Regionstyrelsen

Torsten Flemming
tf Regiondirektör